

ISSN 0857-037 X

วารสาร

ภาษาและวรรณคดีไทย

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑-๒

มิถุนายน และ ธันวาคม ๒๕๓๘

บรรจบ พันธุเมธา. บัญชรายคราม: ปัญหาเรื่องการอ่านที่สัมพันธ์กับการเขียน. ภาษาและวรรณคดีไทย ๑๒ , ๑-๒ (มิถุนายน-ธันวาคม ๒๕๓๘): ๑๒๓-๑๓๒.

ปัญหาเรื่องการอ่าน ที่สัมพันธ์กับการเขียน*

คุณบรรจบ พันธุเมธา**

การอ่าน

เรื่องการอ่านกับการเขียนจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกันเพราะคนเขียนก็เพื่อคนอ่าน คนอ่านก็เพื่อคนเขียน คือถ้าเขียนถูก อ่านย่อมถูกไปด้วย หรือถ้าอ่านถูก เขียนย่อมถูกไปด้วย นั่นเป็นเรื่องของกฎ คนรู้อักษรเทวนาครีและภาษาสันสกฤตยืนยันทันทีว่า ภาษาสันสกฤตนั้นออกเสียงอย่างไร เขียนอย่างนั้น ถึงแม้ผู้เขียนจะไม่รู้ภาษาสันสกฤตเลยก็อาจเขียนได้ถูก (ไม่จริงนัก ข้าพเจ้ามักเขียนผิดตรงเสียงสั้นเสียงยาว แม้ฝรั่งที่เรียนภาษานี้ ก็มักไปผิดเรื่องนี้) กลับมาพิจารณาภาษาของเรา จะเห็นว่าเรื่องเขียนอย่างไรออกเสียงอย่างนั้นเห็นจะเป็นไปไม่ได้ ปัญหาสำคัญในเรื่องการอ่านจึงอยู่ที่เขียนอย่างเดียวกัน ออกเสียงได้หลายอย่าง ทำไมจึงออกเสียงได้หลายอย่าง ข้าพเจ้ารวบรวมมาได้ดังนี้ แยกเป็น

- ก. สระ
- ข. พยัญชนะ
- ค. วรรณยุกต์

* ชื่อเรื่องนี้กองบรรณาธิการเป็นผู้ตั้ง เนื้อหาของบทความเรื่องนี้เดิมเป็นเนื้อความส่วนหนึ่งพิมพ์อยู่ใน บรรจบ พันธุเมธา “ทำไม ในภาษา” พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ นางภัทริกโกศล (เปรม โดษะนันท์) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันพุธที่ 25 มกราคม 2510 ในการพิมพ์ครั้งนี้ได้ปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนตามลายมือที่ผู้เขียนได้บันทึกไว้.

** คุณบรรจบ พันธุเมธา

อ.บ.,อ.ม.(ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ph.D. (B.H.U. India)

ศาสตราจารย์พิเศษ

ก. สระ เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. เสียงสั้นยาว ดังที่กล่าวไว้ในเรื่องเขียนว่า เราไม่มีรูปสระที่ไม่หนักและสั้น แต่ก็ไม่ยาว เพราะฉะนั้นเมื่อเขียนลงไปแล้ว จึงเป็นรูปสระเสียงสั้นบ้าง ยาวบ้าง ตามแต่จะตกลงกัน ผู้อ่านที่อ่านตามตัวอักษรที่บันทึก กลับอ่านตามเครื่องหมายที่กำหนดไว้ไม่ได้ หากใครอ่านอย่างนั้นกลายเป็นคนที่พูดไทยไม่เป็นหรือไม่ได้ใช้ภาษากรุงเทพฯ มาแต่เกิด หรือไม่ก็สร้างพุดจนเกินจริง เช่น ละเมิด ระวัง วิธ สุวรรณ เสียงอะ อี อุ จะชัดเจนอย่างรูปสระนั้นไม่ได้ ไม่มีใครพูดกัน บางทีรูปสระเสียงยาวที่อยู่ในที่ที่ไม่ได้เน้นหนัก เสียงก็ยังยาวเท่ารูปสระไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อเป็นคำหน้าหรือพยางค์หน้า เช่น บ้านนอก ทองเหลือง เสียงพุดจะฟังคล้าย บ้านนอก ทองเหลือง ลูกปู* จึงต้องใช้สติอ่านความให้เข้าใจเสียก่อน เสียงที่อ่านจึงจะฟังเป็นธรรมชาติเหมือนเสียงพุด ที่จริงแล้วก็เป็นเรื่องแปลก น่าถามว่า “ทำไม” ยิ่งนักเวลาเขียนจะเขียนให้ตรงตามเสียงพุดไม่ได้ เช่น เคยพุดว่า ท้น ต้องเขียนว่า ท่น ครั้นถึงเวลาอ่าน เขาเขียนไว้ให้ว่า ท่น กลับต้องอ่านเป็น ท้น นี่ก็ดูก็พิลึกแท้

๒. การแบ่งคำผิด ที่จริงไม่น่ามีปัญหา เพราะคำไทยเป็นคำพยางค์เดียวอยู่โดยมากแล้ว แต่เมื่อคำพยางค์เดียวมาอยู่ชิดกันเข้า นั้นแหละเป็นปัญหาใหญ่ เมื่อมีข้าว ขบถอดข้าว พาดหัว หนังสือพิมพ์ ข้าพเจ้าเองงงอยู่นานว่า ขบ-ถอด-ข้าว นี่เรื่องอะไรกันหนอ พออ้อออกมาได้ก็อดสมเพชตัวเองไม่ได้ว่าคำ ขบถ-อด-ข้าว แค่นี้ก็อ่านไม่ออก เชื่อว่าคงไม่ได้มีแต่ข้าพเจ้าคนเดียว ถ้าให้สารภาพคงมีอีกหลายคนที่อ่านคำอื่น ๆ ไปคนละทิศละทางและถ้าไม่มีใครบอกหรือมีคำอื่นประกอบ ลูกปูลองอ่านคำต่อไปนี้ดูว่า จะอ่านว่าอย่างไร คำ มาตามหา เหมายัน เชื่อแน่ว่าคงต้องอ่าน มา-ตาม-หา และ เหม-มา-ยัน ก่อนแน่ ๆ ทำอย่างไรเมื่อแลเห็นจึงจะอ่านได้ทันทีว่า มาตามะหา (บ.ยาย) และ เหม-มายัน (ศัพท์ดาราศาสตร์) แม้แต่ตัวข้าพเจ้าเองเขียนไว้เองว่า โขมะ ก็ยังฉงนว่า คำนี้หมายความว่าอะไร จนอ่านความต่อไปจึงรู้ว่าเขียนคำอ่านของคำ โขม ใน โขมพัสดร์ เพื่อให้รู้ว่าคำนี้ไม่ได้ออกเสียง โขมะ ปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะการแบ่งคำผิดนี้มีสาเหตุต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

ก. รูปสระบางรูปไม่มีรูปพิเศษ ต้องอาศัย อ ย ว สร้างเป็นรูปสระขึ้นมาใหม่ ได้แก่ สระ เออ ออ เอือ เอี้ยว อักษรทั้งสามนี้ไปเน้นกับพยัญชนะตัวสะกดหรือบางทีพยัญชนะควบหรือนำ (ดังคำ ผอบ และ ขวนขวาย ที่ออกเสียงผิดเพราะเข้าใจว่า อ และ ว เป็นส่วนของรูปสระ) ทั้งเราไม่มีการใส่เครื่องหมายที่ตัวสะกดเป็นการแยกคำให้ออกจากกันโดยเด็ดขาดอย่างภาษามอญ พม่า ไทยใหญ่ การแยกคำผิดหรือผิดคำจึงมีอยู่เสมอ ถ้าแยกผิดแล้วไม่ผิดความหมายก็ยังพอทำเนา แต่ถ้าผิดความหมาย ผู้ฟังก็จะเข้าใจผิดไปไกล และไหน ๆ จะบันทึกถ้อยคำลงเป็นตัวอักษรเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถนัดชัดแจ้ง แต่แล้วใจกลับทำให้เขาเข้าใจผิดยิ่งขึ้นไปอีก อย่างนี้การบันทึกย่อไม่ให้เป็นประโยชน์สมดังมุ่งหมาย ตัวอย่างเหล่านั้น ได้แก่

* หมายถึงนักเรียนในเรื่อง “แม่ปูสอนลูก” ที่ผู้เขียนเล่าให้ฟัง แม่ปูคือครู.

กราดวง เวียนวน บุกรุก เบียดกรอ อเนจอนาถ อาจอง แต่ละคำอาจแยกได้ทั้งนั้น เว้น
แต่ว่าคำใดแยกแล้วไม่มีความหมาย ก็แล้วไป ไม่มีปัญหา แต่ถ้าแยกแล้วเกิดมีความหมายทั้ง ๒ คำ
ก็นับเป็นเรื่องยุ่ง ดังคำ กราดวง คำนี้ไม่ใช่ กราด-วง แต่เป็น **กรา-ดวง** มะพร้าวทุยที่ตัดครึ่งท่อนใช้
ถูบ้าน คำ อาจอง อาจทำให้เจ้าของชื่อเป็นไทยก็ได้ ไม่ใช่ก็ได้ เพราะมีบางคนเห็นแล้วสงสัยว่า เอ๊ะ
คนนี้ชื่อเป็นจีน

ข. **ไม่มีรูปพยัญชนะคู่** (ทั้งอักษรนำและควบกล้ำ) เพราะฉะนั้นเมื่อพยัญชนะ ๒ เสียง
มาเคียงคู่กันเข้า จึงดูยาก ถ้าไม่สังเกตความหรืออาศัยความเคยชิน ก็ยากจะรู้ว่าคำนั้นจะออกเสียง
ควบหรือนำหรือแยกพยางค์ บางทีลูกปุงงันไม่ทราบว่าจะออกเสียงอย่างไรดี แต่บางทีพอตัดสินใจ
อ่านลงไป เพื่อนฮากันครีนก็มี ดังที่ข้าพเจ้าเคยให้เขาอ่านความตอนหนึ่งในหนังสือกามนิธ เขาอ่าน
ว่า “ข้าพเจ้าโผลงแทบเท้าของนาง” แทนที่จะเป็น โผ-ลง ปัญหาเรื่องนี้จึงมีได้ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ที่ควรออกเสียงควบไปแยกพยางค์ โดยเฉพาะเมื่อมากับสระบางรูป ดังคำเหมา ไปออก
เสียงว่า เห-มา และคำไทย ๆ ที่คุ้นหูยังอ่านผิดได้ นับประสาอะไรกับคำภาษาอื่น ๆ เมื่อเขียนมาใน
รูปเดียวกันจะไม่อ่านผิด อย่างชื่อ นางเทราปที เขียนเหมือน เห-รา ฉะนั้นแทนจะออกเสียงเป็น ทูร
ควบ กลับแยกเสียงเป็น เท-รา เสีย พูดไปแล้วรูปสระเอาที่มี- อยู่หน้า -า อยู่หลังก็ทำพิชไม่น้อย
เมื่อมากับพยัญชนะคู่

ที่ควรแยกพยางค์ก็กลับไปควบกล้ำ มีคำบาลีสันสกฤตหลายคำที่เขาออกเสียงแยก
พยางค์กัน แต่เราออกเสียงควบกล้ำ เช่น **ครุ** (จาก คระ) **ครุฑ** (จาก คระฑ) **ปรีक्षा** (จาก ปรีक्षा)
พระพรต (จากภะระตะ ชื่อน้องพระราม) **เทวนาครี** (จากเทวนาคะรี ชื่ออักษรที่ใช้บันทึกภาษาสัน
สกฤต) คำเหล่านี้ออกเสียงลงรอยทั่วกันไปหมดแล้ว นับว่าหมดทางแก้ คอยดูแต่ว่า จะมีคำใดอีก
บ้างที่จะเปลี่ยนตามไปด้วยในกาลข้างหน้า คำ **ผลิต** คงจะกลายเป็น ผลิต ไปในไม่ช้า เช่นเดียวกับคำ
พลีชีพ เพื่อชาติ ถึงจะมีกำหนดให้ออกเสียง พะลี เช่นเดียวกับ เปตพลี แต่มีใครสักกี่คนที่ออกเสียง
เป็น พะลีชีพ นอกจากจะนึกขึ้นได้ถึงตอนท้ายเพลงชาติว่า สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติ**พะลี** ที่เป็น
เช่นนี้จะถือเป็นความผิดของผู้อ่านเพียงอย่างเดียวก็ใช่ที่ ในเมื่อคำ พลี เขียนอย่างเดียวกัน แต่ออก
เสียงได้ ๒ อย่าง ไปขออย่าที่ต้นไม้ออกเสียง พุลี นอกนั้นใช้ พะลี ทั้งหมด และที่น่าแปลกคือ เกริก
ออกเสียง กร ควบ แต่เอิกเกริก กลับออกเสียงแยกเป็น เอิกกะเหริก ฉะนั้นถ้าไม่เห็นคำแวดล้อมและ
จดจำไว้ให้ขึ้นใจ อย่างไรเสียก็ต้องชะงักหยุดคิดว่า ออกเสียงอย่างไรในความนั้น ๆ บางคำไม่เคยรู้
มาก่อนว่าออกเสียงอย่างไรเพราะไม่เคยใช้ไม่เคยได้ยิน เช่น **หญิงแม่แปรก** (ลูกปูที่ไม่ได้อ่านหนังสือ
เก่า ๆ สมัย ๔๐-๕๐ ปีขึ้นไปอาจไม่เคยเห็นเลย) หรือ **แปรกเกวียน** อย่างนี้จำเป็นต้องใช้แนวเทียบ
คือ แปรก เขียนเหมือนกับ แปลก ควรอ่านเสียง พร ควบ บางทีคิดว่าพิมพ์ ล ผิดเป็น ร ด้วยซ้ำไป
ใครจะรู้ว่าคำนี้ออกเสียง**ปะแทรก**เช่นเดียวกับคำ**ไหว้ปลก ๆ** ที่เขียนเหมือนปลกเปลี้ย หรือ **ปรั๊กหักพัง**

เขียนเหมือน ปรักปรา ฉะนั้นถ้าอยากให้อ่านง่าย ก็น่าจะเขียนให้ตรงตามเสียงไปเป็น ปะแหวก ปะหลก ปะหรัก ไม่เช่นนั้นไม่ช้าคำเหล่านี้จะต้องเปลี่ยนเสียงเป็น ปุลก ๆ ปรักหักพัง เหมือนอย่างที่บางคนออกเสียง วิปริต เป็น วิปริต กักขพะ เป็น กักขละ ปรั่มปรา (ออกเสียง ปะรำปะรา) เป็น ปรำปรา ขรม เป็น ขุรม ส่วน ผลีผลาม ควรออกเป็นเสียงควบกก็กลับไปแยกเป็น ผะหลีผะหลาม

แบ่งพยางค์ผิดทำให้อักษรควบกลายเป็นแยกพยางค์ หรือที่ควรแยกพยางค์กลับกลายเป็นควบกล้ำ เหตุอย่างนี้มักเกิดขึ้นแก่คำภาษาอื่นที่เรายืมเข้ามา ถ้าไม่เคยได้ยินเสียงของเขา มาก่อน แล้วมาออกเสียงคำนั้นตามอักษรที่ถอดออกมา ผลก็จะปรากฏเป็นเสียงแปลก ๆ โดยมากเป็นชื่อต่างประเทศ แต่ชื่อใครจะแปลกเท่าชื่ออำมาตย์ **ทินมณีกโรค** ในหนังสือราชาธิราชเป็นไม่มี ลูกปูที่เรียนถึงแล้วคงจะอดคิดไม่ได้ว่า ชื่ออำมาตย์มอญช่างฟังพิลึกพิลั่นเสียจริง แต่ถ้าได้เรียนราชาธิราชภาษามอญแล้วจึงจะรู้ได้ว่า ถึงแม้ชื่อของอำมาตย์ทินจะเขียนอย่างเดียวกันนี้ แต่เขาหาได้แบ่งคำอย่างที่เราแบ่งคำของเขาไม่ ชื่อนี้คือ ทิน-มณิก-รอต หมายความว่า อำมาตย์ทินผู้เป็นมณิรัตน์ (บุรุษแก้ว) ของบ้านเมือง (มณิก คือมณี รอต คือรัตนะ) เราเคยรู้แต่คำ มณี จึงแบ่งผิด ตัด ก ติดไปกับ ร ใน รอต เสียงจึงกลายเป็น กรอต ไป หรือ **ฉลากบาง** ก็เช่นกัน เราแบ่งผิดเป็น ฉลาก-บาง แท้ที่จริงแล้วเขาออกเสียง ฉลา-กฺบาง แปลว่า เรือชนิดหนึ่ง กฺบาง แปลว่า เรือ เราไม่แต่จะแยกเสียง กฺบ จากกัน แต่ยังนำ ก ไปสะกดพยางค์หน้าเสียอีกด้วย เสียงจึงเปลี่ยนไปจนเขาจำไม่ได้ อันที่จริงเรื่องการแบ่งพยางค์ผิดนั้นไม่ได้มีแต่เรื่องสระอย่างเดียว ยังมีเรื่องพยัญชนะคู่เกี่ยวข้องด้วย จึงได้นำมารวมกล่าวไว้ด้วยกันในหัวข้อข้างต้นนั้น

๓. **การออกเสียง อะ ออ โอ** ที่จริงเสียงทั้งสามนี้ไม่ได้ใกล้เคียงกันจนถึงจะออกเสียงสับกันได้ หากแต่วิธีการเขียนของเราไม่ช่วยบอกให้รู้ชัดแจ้งลงไป บางทีก็ทำให้งงจนแทบว่าควรจะออกเสียง อะ ออ หรือโอ

ตามที่มีกำหนดไว้ สระอะที่มี ร ตาม ให้ออกเสียงเป็น ออ เช่น อรชร อรไท จระเข้ ธรณี มรสุม ทรमान ทรหด แต่ที่ที่ไม่เป็นไปตามนี้ก็มิ คือก รณี กรณีย์ ให้ออกเสียงว่า **กะระณี** ทั้ง ๆ ที่เป็น อะ มี ร ตาม และ มลโค (ว่ามูลโค) เป็น อะ มี ล ตาม กลับออกเสียงเป็นมอละโค ที่แปลกต้องจำเป็นพิเศษเห็นจะเป็นคำ อรหัน (สัตว์ชนิดหนึ่ง) กับ อรหันต์ ที่เขียนต่างกันแต่เพียง ด้ แต่ อรหันต์ ออกเสียง **ออระหัน** ส่วน อรหันต์ ออกเสียง **อะระหัน** จะมีผู้ใดออกเสียงได้ตรงตามนั้นเสมอไปหรือไม่ น่าสงสัยอยู่

ส่วนสระ อะ ที่มีพยัญชนะอื่น ๆ และ ล โดยเฉพาะ ให้ออกเสียงเป็นสระโอะในแม่กนทั้งหมด เช่น

อลวน อลเวง อลห่ม่าน กลเม็ด สลวน(สาละวน) ที่จริงคำ สลวน นั้นน่าจะออกเสียง อะ ในฐานะเป็นสระเสียงสั้นของ สาละวน กลับออกเสียงเป็น **สนละวน** อย่าง อลวน แต่ กลหาย ควรจะออกเสียง กนละหาย อย่าง กลเม็ด(กนละเม็ด) กลับออกเสียงเป็น **กะละหาย(กระหาย)**

ฉะนั้นจึงไม่น่ามีปัญหาเลยว่าทำไมคนจึงออกเสียง มกราคม กับ ธนบัตร ได้ทั้ง มกกระาคม ทนนะบัต กับ มะกะราคม และ ทะนะบัต ทั้งนี้เพราะรูปเขียนเปิดโอกาสให้ออกเสียงได้ทั้งสองอย่างจริง ๆ ถ้าหากไม่ต้องการให้ออกเสียงได้หลายอย่าง ก็ต้องกำหนดวิธีเขียนลงไปให้เขียนได้ตรงตามเสียง แต่ว่าถึงจะออกเสียงเป็นเสียงโอะ หรือ อะ หากผู้ฟังไม่มีทางเข้าใจผิดเป็นอื่นไปได้ก็ไม่น่าถือเป็นเรื่องคอขาดบาดตายนัก

ข. พยัญชนะ ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับพยัญชนะ เห็นจะมีแต่เรื่องพยัญชนะคู่กับตัวสะกดเท่านั้น ตามธรรมดาคำไทยมักมีพยางค์เดียว และใช้พยัญชนะเดียว ปัญหาเกี่ยวกับการอ่านจึงไม่น่าจะมี แต่บังเอิญมีคำที่มีพยางค์มากกว่าพยางค์เดียวใช้อยู่ในภาษาไทยเป็นอันมาก ที่รู้ชัดว่าเป็นคำบาลีสันสกฤตก็มี ที่ยังไม่แน่ว่าเป็นคำภาษาใดก็มี และคำเหล่านี้มีการออกเสียงให้พยางค์หน้ากับพยางค์หลังเนื่องกันตามแบบคำสมาสของบาลีสันสกฤต เพราะฉะนั้นคำไทย ๆ ที่ตัวสะกดไม่ควรจะออกเสียงเลย ก็ต้องพลอยออกเสียงไปด้วย แต่ว่าตัวสะกดนั้นจะออกเสียงหรือไม่ออกเสียงเป็นเรื่องรู้ได้ยากหากไม่คุ้นกับคำนั้นมาก่อน ทั้งนี้เพราะไม่มีเครื่องหมายใดกำกับบอกให้รู้ ผู้อ่านก็อ่านไปตามถนัด เพราะฉะนั้นบางคำจึงออกเสียงต่าง ๆ กันไป ดังจะรวบรวมให้เห็นต่อไปนี้

ออกเสียงตัวสะกดให้เนื่องกับพยางค์หลัง (มีทั้งคำบาลีสันสกฤตและไม่ใช่) แต่บางคำก็ไม่ออกเสียงตัวสะกด เสียงแยกไปเป็นคนละพยางค์ ดังเทียบให้เห็นต่อไปนี้

	ที่ออกเสียงตัวสะกด	ที่ไม่ออกเสียงตัวสะกด
ก สะกด	ลักเพศ ทักทิน ทากบาท จิกจี จักจั่น ตักดา ตักตู่ย โสโกโดก สากหยาก ลักปิดลักเปิด จักแหล่น สักวา สักหลาด	ลักลั่น ดูกแก ดูกดิก กากรุ่น (ผงของกะรุน แร่ชนิดหนึ่ง)
ญ สะกด	บุญราศี บุญเขต อสังกรรม	บุญธรรม
ท สะกด	บทศรี	บทบาท บทเรียน
น สะกด	ชั้นโรง ชั้นชา ชั้นสูตร ชั้นกาด ชั้นตุ(สัตว์ คน บาลีสันสกฤต) (หญ้า ชนิดหนึ่ง) ทานศีล ทุนทรัพย์	

ที่ออกเสียงตัวสะกด		ที่ไม่ออกเสียงตัวสะกด
ณ สะกด	วันโรค พรรณนา	อรรณพ
ป สะกด	รูปธรรม รูปพรรณ รูปสมบัติ สัปท สัปป สัปน สัปท สัปรุ นานัการ	รูปภาพ รูปร่าง รูปกาย
พ สะกด	นพรัตน์ นพเก้า บรรพบุรุษ สรรพสิ่ง	นพพวง นพพล นพพัน (ทั้งสามคำคือวิธีฝึกหัดเลข โบราณอย่างหนึ่ง)
ม สะกด	รอมร่อ ซอมซ่อ อัมพาด กรมการ กรมท่า คมนาคม	อัมพา อัมพร
ย สะกด	ไมยราบ ไอยรา ไสยศาสตร์	ดริยตริงค์
ร สะกด	สรรพสิริ เจรจา พรรตึก (พันระตึก) สารพัด ชารก้านล	ธารยักษ์(ชื่อโรคลมชนิดหนึ่ง)
ล สะกด	มูลนิธิ ชูลมุน อลเวง อลวน อลหม่าน กลเม็ด	มูลฝอย มูลนาย มูลโค มูลค่า กลไฟ
ส สะกด	รสนา(ลีน)	รสชาติ รสสุคนธ์ รสนิยม
ช สะกด	พิษฐาน ประดิษฐาน	อธิษฐาน สันนิษฐาน

จากคำที่ยกมาให้ดูทั้งหมดนี้ สิ่งสำคัญที่เห็นได้ชัดคือ คำที่ออกเสียงตัวสะกดเหมือนมีเสียง อะ อยู่ด้วยครึ่งมาตรานั้น หาได้ประวิสรรชนีย์ หรือเขียนพยัญชนะตัวสะกดซ้ำลงอีกตัวหนึ่งไม่ เช่น ลักปิดลักเปิด หาได้เขียนให้ชัดเจนลงไปเป็น ลักกะปิดลักกะเปิด อย่าง บาด-ทะยัก บาดทะพิษ ไม่ คงเขียนเหมือน ลักลั่น หากจะมีผู้ออกเสียง ลักปิดลักเปิด เป็นเสียงแยกจากกัน ไม่มีเสียง อะ ทำยตัวสะกดว่า ลัก-ปิด-ลัก-เปิด ยังจะไม่ฟังแปลกเท่าออกเสียง ลักลั่น เป็น ลักกะลั่น ข้าพเจ้าเห็นคำ ทักทาย เลือกไซ แล้วยังใจหวั่น ๆ ว่า ไม่วันใดก็วันหนึ่ง คงจะมีผู้อ่านเป็น ทักกะทาย เลือกกะไซ บ้างเป็นแน่ อย่าง ดกกะใจ หกกะลุ่ม สักกะเตี่ยว หรือในทางกลับกันก็มีผู้ออกเสียง รอมร่อ ซอมซ่อ อย่างแยกพยางค์ไม่เนื่องกัน คือ รอม-ร่อ ซอม-ซ่อ ไม่ใช่ รอมมะร่อ ซอมมะซ่อ ทั้งนี้กล่าวว่า ที่อ่านเช่นนั้นเพราะไม่เห็นมีเครื่องหมายใดบอกให้รู้ว่า ที่นั้นต้องออกเสียง มะ ด้วย จึงน่าสงสัยว่า ถ้าเห็นคำแปลก ๆ อย่างที่นาน ๆ ได้พบสักที หรือบางทีตั้งแต่เล็กจนโตยังไม่เคยเห็น เช่น ตุกต่ำ(แร่สี

ตัวอย่างนิล) ชุกชี หกลยวกสา (น้ำประสานดีบุก) จะรู้ได้ทันทีหรือว่าต้องออกเสียง **ตุ๊กกะตำชุกกะชี**
หกกะโล่ ยะวะกะสา

ที่จริงเรื่องการออกเสียงตัวสะกดให้เหมือนเป็นอีกพยางค์หนึ่ง ทำให้เสียงพยางค์หน้าและ
หลังเนื่องกันอย่างนี้ ไม่ทราบว่าจะเป็นเพราะได้แบบอย่างจากบาลีสันสกฤต หรือเพื่อให้ออกเสียงได้
ถนัดปากตามแบบไทย ๆ แต่กระนั้นก็มีใช้คำบาลีสันสกฤตจะออกเสียงอย่างนั้นทุกคำไปในภาษาไทย
เช่น อธิษฐาน ไม่ออกเสียง ษ เช่นเดียวกับ สันนิษฐาน แต่ พิษฐาน ต้องออกเสียง ษ เช่นเดียวกับ
ประดิษฐาน ฉะนั้น บุคลาธิษฐาน จะควรออกเสียงตามคำไหน และข้าพเจ้าอดดีใจไม่ได้ที่ได้ยินคน
ออกเสียงว่า บุคลาธิษฐาน อย่างข้าพเจ้า ไม่ใช่ดีใจว่าข้าพเจ้าออกเสียงถูก แต่ดีใจว่ามีพวก เพราะ
เรื่องของการอ่านดังกล่าวมาแล้วว่า ถ้าอ่านแล้วไม่ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิดคิดว่าเป็นคำอื่น ก็ไม่
น่าจะพูดเรื่องถูกเรื่องผิด จะผิดก็ตรงผิดหมู่ผิดพวก เพราะการอ่านมักจะตาม ๆ กัน บางทีก็ตามครู
บางทีก็ตามคนอื่น ซึ่งต่างก็เชื่อว่า ตนอ่านถูก เพราะแบบมีอย่างนั้น แต่บังเอิญแบบมีให้เลือก ๒ แบบ
บางแบบก็ว่ามีเหตุผลทางหลักภาษาและความหมายประกอบ เช่น บางท่านกล่าวว่า ศีลธรรม ถ้าออก
เสียง สีนละท่า หมายถึงธรรมของศีล ถ้าออกเสียง สีนท่า หมายถึง ศีลและธรรม แต่เวลาอ่านใครจะ
มีเวลาคิดว่าที่นั้นต้องอ่านอย่างนั้น เพราะหมายอย่างนั้น ต่างคนต่างก็มักจะอ่านตามเสียงที่ตนเคย
ชินและถนัด ฉะนั้นการกำหนดเสียงอ่านจึงทำได้ยากกว่าการเขียน เพราะถึงจะมีกำหนดให้ออกเสียง
อาชญา ว่า อาตญา สัปดาห์ ว่า สับดาห์ ก็ยังมีเป็นอันมากที่ถนัดออกเสียงเป็นอาตชะยา สับปะดา
เพราะถ้าเขียน สัปตน ออกเสียง สับปะตน ได้ ไฉนคำ สัปดาห์ ที่มี ปด คู่กันมาอย่างเดียวกันจะออก
สับปะดา ไม่ได้ จะว่าเพราะ สัปดาห์ ไม่ใช่คำไทย คำ สัปตน ก็ยังยืนยันไม่ได้ว่าเป็นคำไทย แต่เหตุ
ผลที่สำคัญคือ ออกเสียง สับปะดา ได้ถนัดกว่า สับดา เท่านั้นเอง

แต่ว่าการออกเสียงสะกดหรือถนัดนั้นอยู่ที่ตั้งต้นมาอย่างไร ถ้าตั้งแต่แรกเริ่มรู้จักคำนั้น
เคยหัดพูดหรือออกเสียงอย่างนั้นมาจนชินแล้ว แม้เสียงจะยากเพียงไร ก็ยังออกเสียงได้คล่องกว่าเสียง
ที่ไม่เคยคุ้น จึงมีคำหลายคำที่คนออกเสียงเป็นหลายแบบตามที่ตนถนัด เช่น

อักษรศาสตร์ เป็น อักสอน-สาด ก็มี อักสอนระสาดก็มี และอักสอ-ระสาด ก็มี

ประวัติศาสตร์ เป็น ประหวัด-สาด ก็มี ประหวัด-ติ-สาด ก็มี

คุณวุฒิ เป็น คุณนะวุต ก็มี คุณ-วุตทิ ก็มี และที่เป็น คุณนะวุตทิ ก็มีบ้าง

ทั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องที่ต่างออกเสียงตามถนัด ซึ่งก็ไม่ได้ผิดแบบแผนทางไวยากรณ์ เพราะ
รูปเขียนเปิดทางให้ออกเสียงอย่างนั้นได้ ที่ควรสังเกตพิจารณาเห็นจะเป็นการออกเสียงที่แปลกไป
แต่ละบุคคล เป็นต้นว่า ออกเสียงแม่กน น สะกด เหมือน ล ที่ออกเสียงอย่าง 1 ของฝรั่ง หรือไม่ก็
แทรก ละ เข้าไป เช่น คุณสมบัติ ออกเสียงเป็น คุณละ หรือคุณละสมบัติ แบบ กุลสตรี คำ พหลโยธิน
โฮเต็ล ชั่วกับชั่วกัลป์ ประณีตศิลป์ ยกลิ้นที่ ๑ อย่าง 1

ออกเสียง ย เป็น ร ดูเหมือนจะมีคำ พยายาม คำเดียว ที่มีผู้ออกเสียงเป็น พระราม ยา นั้นจะออกเสียงยากหรืออย่างไร บางทีก็เลยหายไปกลายเป็น พะยาม และ พยาบาล ก็เป็น พระบาน

เสียง ส คงเป็นเสียงยากเมื่อควบคู่มา กับเสียงอื่น เพราะปลายลิ้นจะต้องจดเพดาน ให้อัน ตันผ่านที่นั่นออกมาเวลาที่พูดเร็ว ปลายลิ้นจดเพดานไม่ทัน หรือการทำอย่างนั้นเหนื่อยแรง ลิ้นไม่ จดเพดาน เสียง ส จึงหายไป หรือไม่ก็กลายเป็น อ ไป คำ สถานี จึงหายากที่จะได้ยินชัด ๆ ทั้ง ส และ ฏ ส่วนมากมักได้ยินเป็น ถานี เสถียร เป็น อเถียน แต่ก็ยังมีอีกเป็นอันมากที่รู้สึกว่าการออกเสียง ส นี้ยาก ฉะนั้นแทนที่จะออกเสียงให้เป็น สะ อย่างเสียงไทย เสียงกลายเป็นเสียงซู่ซ่าแบบเสียง s หรือ z ในภาษาอังกฤษไป เสียง ช ก็กำลังเป็นทำนองเดียวกัน เช่น คำ ราชการ เสียงไม่ใช่ ราช-ชะ-การ แต่ลากเสียง ช ออกไปคล้ายเสียง sh เสียง ท ก็ออกเสียงใกล้เคียงไปทาง t ของอังกฤษ

เสียง ร กับ ล รวมทั้ง ร ล ที่ควบกล้ำด้วย มักจะสับสนเสมอ โดยมากมักเป็น ร กลาย เป็น ล หากจะกลับกันคือ ล กลายเป็น ร ก็มักจะเป็นเพราะเข้าใจความหมายผิด เช่น ถนนลาดยาง กับ ถนนราดยาง บิดพลิ้ว กับ บิดพริ้ว จนบางที่มีใช้ทั้งสองคำ คือ เรือร่า กับ เรือล่า ความหมาย ใกล้เคียงกัน และบางทีก็มีทางแปลได้ทั้งสองเสียง คือ พุดเลื้อยเจื้อย (พจน. ว่าพุดยืดยาวไม่มีสาระ) หมายถึงเลื้อย กับที่พุดกันว่า เรือยเจื้อย เขาก็ว่าของเขายสำคัญที่ เรือย พุดไปเรือย ๆ ติดต่อกันและไม่รู้มีความหมายนัก ที่เป็นเฉพาะบุคคลยังไม่ทั่วไปเห็นจะเป็นเรื่องเพิ่ม ร ล เข้าไปใน คำที่ไม่เคยมี เช่น เขากับฉัน พุดเป็น เขากลับฉัน เพลงพลวงมาลัย กินผลึกน้ำพริก นั้งที่โคลนตันไม้ การเพราะปลูก คงจะคล้าย ๆ ที่คนแต่ก่อนพุด เกือบ เป็น เกือบ คายเท้า เป็น คลายเท้า อันนับ เป็นปรากฏการณ์แปลกอย่างหนึ่งในภาษา ซึ่งจะมีส่วนสำคัญทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลงอย่างไรหรือไม่ นั้นต้องดูกันต่อไป

ออกเสียงรวมพยางค์ที่สองเป็นตัวสะกด หรือบางทีก็แยกพยางค์ เช่น

มาติกา(แม่บท) ออกเสียงรวมพยางค์ เป็น มาตติกา

เทศนา ออกเสียงได้ทั้งรวมพยางค์ เป็น เทศสะหนา หรือออกเสียงแยก พยางค์เป็น เท-สะ-นา

เจตนา ออกเสียงรวมพยางค์เป็น เจต-ตะนา ที่ออกเสียงแยกพยางค์เป็น เจ-ตะ-นา ก็มีบ้าง

ประกาศนียบัตร กำหนดให้ออกเสียงแยกพยางค์เป็น ประกา-สะนียบัต

ตามธรรมชาติพยางค์ที่เราจะรวมเป็นตัวสะกดนั้นมักเป็นพยัญชนะคู่ เช่น อัตรา มาตรา คำมาติกา จึงออกจะแปลกกว่าคำอื่น ไม่ทราบ ว่า มาตุจจา มาตุคาม จะออกเสียงเป็น มาตตุจจา มาตตุคาม ไปด้วยหรือไม่ คำ ประกา-สะนียบัต กับ เท-สะ-นา ก็แปลกเช่นเดียวกัน เพราะถึงในรูป

ภาษาเดิม ส กับ น ต่างออกเสียงเต็มเสียงไม่เกี่ยวข้องกัน แต่เมื่อไทยนำมาใช้ เรามาดูออกเสียงให้ เป็นเสียงนำกัน ทั้งยังให้ ส เป็นตัวสะกดเสียอีกด้วย เช่น ศาสนา วาสนา ศาสตรา ทั้งที่คำเหล่านี้มีที่ ใช้ทางศาสนาเป็นส่วนมากเช่นเดียวกับ เทศนา หรือเกรงว่าถ้าออกเสียง ส สะกดแล้ว ส จะนำ น พาให้ออกเสียงสูงเป็น ประกาศสะหนียัตถ์ จึงต้องออกเสียงเป็น ประกา-สะหนียัตถ์ เช่นนั้น

ค. เสียงวรรณยุกต์ ปัญหาข้างต้นเกี่ยวพันกับเรื่องเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ ด้วย เหตุที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเรื่องเสียงสูงต่ำเป็นลักษณะเด่น คำที่ยืมมาใช้จากภาษาบาลีสันสกฤต หรือภาษาอื่น ๆ จึงต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ไปด้วย กล่าวคือ

พยัญชนะคู่ ทั้งที่เป็นอักษรควบ นำ หรือแยกพยางค์ ต่างสร้างปัญหาเรื่องเสียง วรรณยุกต์มิใช่น้อย โดยเฉพาะจะออกเสียงตามตัวนำในฐานะอักษรนำหรือไม่ หรือจะออกเสียงตาม พยัญชนะของตนเพราะว่าพยางค์แต่ละพยางค์แยกกัน จะฟังตัวเขียนก็ฟังได้ยาก เพราะเขียนเหมือน กันหมด จะอาศัยกฎ ที่ออกเสียงไม่ตามกฎก็มี จึงเป็นอันว่ามีการออกเสียงได้เป็น ๒ แบบ เช่น

อาชยาน เป็น อาชะยาน(ตามแบบไทย) อาชะยาน(ตามแบบบาลีสันสกฤต ที่ไม่มี เสียงสูงต่ำในรูปพยัญชนะ)

สมรรถภาพ เป็น สะหมัตตะพาบ(ตามแบบไทย) สะมัตตะพาบ(ตามแบบบาลีสันสกฤต)

สमानฉันท์ เป็น สะหมานฉัน(ตามแบบไทย) สะมานะฉัน(ตามแบบบาลีสันสกฤต)

ยังมีคำที่ออกเสียงตามแบบอักษรนำ ทั้ง ๆ ที่การเขียนไม่ได้เป็นไปตามแบบนั้น ได้แก่คำ

ประโยชน์ ประวัติ สิริ ดิเรก ดิลก บัญญัติ จักรวรรดิ จตุรัส

ประมาท ตระเว็ด หิริ กิเลส ดำริ ดำรัส กำเนิด ดำรับ ดำรวจ

จะว่าพยัญชนะต้นในพยางค์หน้าเป็นอักษรกลางคือ ป ด บ จ ต และอักษรสูงคือ ส ห อาจจะทำ ย ร ล ว แม้ ญ ให้เป็นเสียงเดียวกับตนได้ แต่ก็เป็นอักษรนำที่อยู่ห่างกัน เพราะมี พยัญชนะและสระอื่นคั่นอยู่ ถ้าหากจะถือว่าเป็นคำบาลีสันสกฤตเขมร ก็ควรออกเสียงอย่างภาษา เดิมเขา คือ ไม่คำนึงถึงเสียงสูงเสียงต่ำ แต่ถ้าหากจะถือว่าออกเสียงอย่างไทย ก็น่าจะเขียนอย่างไทย โดยเฉพาะคำ ตระเว็ด ที่ไม่ใช่บาลีสันสกฤต หากเขียนเป็น เจริ้ว หรือเตริ้ว เสียก็ไม่มีปัญหา และ บางคำเขียนเกือบเหมือนกัน เช่น ศักราช ออกเสียง สักกะหรวด แต่ เอกราช ออกเสียงเป็น เอกกะราด

ทั้งนี้เป็นไปทำนองเดียวกับคำ บำราบ บำราศ กำเนิด ถ้าถือว่าคำที่แผลงมาจากคำใด ต้องคงเสียงไว้ตามเดิมนั้นดังคำ ดำริ จาก ตริ ดำรัส จาก ตรัส กำเนิด จาก เกิด ถ้าเช่นนั้น บำราบ บำราศ ก็ต้องออกเสียงตาม ปราบ และ ปราศ ไปด้วย จึงเป็นเรื่องแย้งขัดกันอยู่รำไป บ้างจะออก

เสียงตามรูปคำเดิม บ้างจะออกเสียงตามรูปเขียนที่เห็น เขียนอย่างไรจะอ่านอย่างนั้น เช่น นิ่งขัด
สมาธิ แทนที่จะอ่าน ขัดสมาธิ กลับเป็น ขัดสมาธิ โรคพยาธิ อ่านโรคพยาธิ ไม่ใช่โรคพะยาด แต่
บางทีเห็นรูปเขียนแล้วงง ไม่รู้จะอ่านอย่างไรก็มี เพราะเป็นคำไม่เคยคุ้น เช่น ตำรุ(ตรุ) ถ้าไม่เคยได้
ยินคำ ตำรุ มาก่อน ก็คงสำคัญว่าออกเสียง ตำรุ และการที่คนทุกวันนี้จะออกเสียงแปลกไปกว่าคน
แต่ก่อน เช่น อพยศ อพยลัษณ์ ท่านว่าเขาออกเสียงกันมาว่า อับปะหยด อับปะหลัก เช่นนี้จะควร
โทษใครโทษอะไร อักษรมีไว้เขียนแทนเสียง ถ้าหากมีไม่พอใช้ เขียนอย่างไรก็ไม่มีความตรงกับเสียง
พูดได้ นั่นเป็นเรื่องหนึ่งซึ่งแก้ไขยาก แต่ในเมื่อมีพอเพียง ทั้งวิธีที่จะเขียนให้ตรงเสียงพูดได้ก็มีอยู่
แต่กลับไม่ใช่ นั่นสื่อออกจะงงใจอยู่

คำภาษาอังกฤษ เรื่องนี้ออกจะลำบากขึ้นทุกวัน เพราะเมื่อผู้พูดเรียนรู้ภาษาอังกฤษมาก
ขึ้น ก็ชักจะตะขิดตะขวงที่จะออกเสียงภาษาอังกฤษอย่างไทย ๆ เป็นต้นว่า ส สะกด เราเคยออก
เสียงเป็นแม่กด ล สะกด ออกเสียงเป็นแม่กน ก็เกิดปัญหาว่า พูดคำ ดีเปรสชั่น คอมมิวนิสต์ ไฮเทิล
เวอร์ จะควรออกเสียง ส ล ฐ ทำอย่างไรหรือไม่ บางทีผู้ฟังก็ไม่เข้าใจว่าผู้พูดพูดอย่างไทยหรือ
อย่างฝรั่ง เช่น เอเขียนเกมส์ ก็ลากเสียง ส ยาวเท่ากับ s ใน games ทั้งที่เขียน ส การ์นต์ และเขียน
จอนสัน ก็ต้องอ่าน จอนชั่น เขียน กิโลวัต อ่าน กิโลหวัด ดังนี้ เป็นต้น

สรุปเรื่องการอ่าน ปัญหาต่าง ๆ ของการอ่าน ไม่ว่าเรื่องใด(ทั้งนั้นนอกจากการออก
เสียงแปลกไปเฉพาะบุคคล) จำต้องแก้ที่การเขียนทั้งสิ้น เพราะผู้อ่านอ่านจากตัวเขียน ถ้าตัวเขียนมี
วิธีเขียนชัดแจ้งให้อ่านง่ายไม่มีปัญหาย่อมช่วยผู้อ่านได้มาก แต่ถ้าวิธีเขียนไม่ช่วย ถึงเขียนอย่างไรก็
ไม่ช่วยผู้อ่านให้อ่านง่ายและสะดวก บางทีต้องวงเล็บคำอ่านกำกับไว้ด้วยเพื่อกัน ผู้อ่านอ่านผิด ดังนี้
แล้ว ก็เป็นอันสนใจ ถึงอยากจะถามว่า “ถ้าอย่างนั้นทำไมไม่เขียนอย่างตัวเขียนในวงเล็บเสียให้
สิ้นกังวล จะได้อ่านง่าย ๆ” ก็ไม่ทราบจะไปถามใคร และใครก็คงให้คำตอบอะไรไม่ได้ เพราะทุกคน
รู้แต่ว่าตนมีหน้าที่เขียนอย่างที่เคยเขียน อย่างที่เคยอ่าน ส่วนหน้าที่แก้ไขไม่ทราบเป็นของใคร และ
ใครจะบังอาจทำ ที่ข้าพเจ้ารวบรวมปัญหาการเขียนการอ่านเสนอให้เห็น ก็ดูจะเป็นการบังอาจยิ่งแล้ว
แต่อันว่าสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกย่อมไม่คงทนแท้เที่ยง เมื่อถึงเวลาจะเปลี่ยน ก็ย่อมต้องเปลี่ยน
บางทีมันก็เปลี่ยนของมันไปได้เองไม่ช้าก็เร็ว การเขียนการอ่านภาษาไทยของเราก็เช่นเดียวกัน เรา
ทำหนังสือไม่ควรกังวลไปจนถึงเวลา รับรู้ไว้แต่่วาวิธีการเขียนของเราสมบูรณ์หรือยังไม่สมบูรณ์เพียงไร
เป็นปัญหาแก่การอ่านมากนักแค่ไหน เพียงเท่านี้ก็เห็นจะพอ แล้วรอดต่อไปอีก ๑๐ ปี ๒๐ ปีข้างหน้า
หากจะมีผู้ใดนำภาษาไทยที่เขียนอ่านในขณะนั้นมาเทียบกับที่ข้าพเจ้ารวบรวมไว้ในขณะนี้ ก็คงจะได้
เห็นการเปลี่ยนแปลงบ้างไม่มากนัก